

villing af det hele System, som dette Lovforslag hviler paa, og støtte de sin Opfattelse af Lovforslaget ved en udsørlig Henvisning til Motiverne. Jeg skal ikke følge det ærede Medlem paa denne Vej; jeg tør forudsætte, at Thingets ærede Medlemmer have gjort sig den Uleilighed at gjøre sig bekendt med det foreliggende Lovforslag. Derimod skal jeg ganske slutte mig til en Udtalelse, som kom fra den første ærede Taler, og som gik ud paa at udtale en Tak og Naastjunnelse for det smukke og tyldige Arbejde, som her ligger paa Thingets Bord. Endstjønndt Forslaget, hvis jeg ikke huffer feil, har 652 Paragrafer og altsaa er noget længere end de Lovforslag, vi ellers hysle med, maa jeg dog for mit Bedkommende bekjende, at det har været mig en Tilfredsstillelse at gennemgaa hele dette Arbejde, fordi det ligger for i en, som jeg tør sige, fuldbendt og konsekvent Form. Dette er nu vistnok ikke mere, end man kunde vente af de Mand, hvis Arbejde ligger til Grund for Lovforslaget, men jeg mener dog, at det ogsaa fra denne Side i Salen fortjener at udtales. Naar jeg nu sammenligner det Billede, jeg har faaet ved at læse dette Lovforslag, med det Billede, som jeg ved en længere Praxis i det juridiske Liv har faaet af den bestaaende Retstilstand, og altsaa indlader mig paa en Kritik af det foreliggende, og jeg tror, at det er fuldt saa berettiget at gjøre dette i almindelige Træk, som at afholde sig derfra, som den ærede første Taler syntes at gjøre idag — vil jeg sige, at det, som pieblikkelig er fremtrædende ved dette Lovforslag, er den totale og radikale Forandring af det engang i vor Retstilstand Tilvante, som det agter at indføre. Denne Forandring gaar igjennem paa alle Punkter af dette Lovforslag, baade ved Bærning og Stævning, ved Retternes Organisation og Dommerens Stilling til Sagen, ved Forhandlingerne, navnlig ved Landsretten, Beris og Appel; paa alle disse Punkter, paa den hele Række, hvorigjennem Processen føres, vil dette Lovforslag indføre meget væsentlige, høist afvigende Anstuelser fra dem, vi hidtil have været tilvante. Spørgsmaalet bliver altsaa dette: er en saa vidtgaende, saa gennemgribende Forandring af den Retstilstand, der nu gennem Arhundreder har bestaaet og hersket i dette Land, nødvendig? Er dette nødvendigt, er det navnlig nødvendigt, for at fyldestgjøre Kravet i Grundlovens § 74 om, at Offentlighed og Mundtlighed saa snart og saa vidt som muligt skal indføres ved hele Retspleien, at overføre hele den Tradition, som Arhundreder have skabt, og vil det ikke være forsigtigt og forstandigt at bygge videre paa det Bestaaende, at rette de Mangler, som man kunde blive enig om, at det Bestaaende lider af, men bygge fort paa dette og ikke saaledes ganske at overføre Forbindelsen mellem det Gamle og det Ny? Jeg vil erkjende, at der er Mangler, store Mangler, ved det nuværende. Om jeg end ikke tror, at disse Mang-

ler ere saa stærkt fremtrædende, som den ærede sidste Taler syntes at ville gjøre gjældende — og jeg har ogsaa nogen Erfaring om, hvad den nuværende Retsordning, efter min Opfattelse ialtfald, kan præstere —, saa erkjender jeg dog fuldt ud, at der er mange og væsentlige Mangler, og at de, som det ærede Medlem fremhævede, navnlig ere tilstede endogsaa i stort Omfang, vil jeg ikke bestride; men der er paa den anden Side dog i vor nuværende Retsorganisation Mangt og Meget, som ingenlunde kan siges at være forkasteligt, tværtimod. Jeg vil blandt Andet fremhæve f. Ex. den hele Maade, hvorpaa smaa Gjeldssager her i Landet behandles, og som jeg finder er forstandig og heldig. Jeg tvivler om, at det, som den ny Lov i den Henseende vil præstere, bliver væsentlig bedre; men det bliver da heller ikke stort anderledes end det er. Der er nu ogsaa i Processkommisjonen fra et enkelt Medlems Side reist bestemt Protest mod at gaa saa radikalt tilværks, som Lovforslaget har forsøgt at gjøre, og han har gjort et skufferet Forsøg paa at paavise, hvorledes man ved Tilfætninger til det Gamle kunde komme til en Tilstand, der efter hans Formening vilde være ret tilfredsstillende. Jeg maa dog bekjende, efter at jeg har gjort mig nøiere bekjendt med dette Forsøg, at det ikke tilfredsstillende mig. Med al Anerkjendelse af, hvad den nuværende Retsordning kan udrette, og hvad den har udrettet, har jeg dog den Overbevisning, at, naar saa væsentlig en Forandring skal foretages, som den er gennem alle Instanser at indføre Mundtlighedsproceduren, medens vi, som bekjendt, for Tiden kun kjende denne ved Landets højeste Ret, bliver det overordentlig vanskeligt, jeg tør næsten sige upraktisk og ugjørligt paa en tilfredsstillende Maade at flikke paa det Gamle. Man skal ikke hælde ny Vin paa gamle Flasker, og jeg tror, at et Forsøg paa med Bibeholdelse af væsentlige Ting fra det Gamle at komme frem til Noget, der kunde tilfredsstille Tidens Krav i Henseende til Mundtlighed i Proceduren, vil vise sig, naar det kommer til at ligge for, som et, om ikke mislykket, saa dog lidet vellykket Arbejde. Jeg tror derfor ogsaa, det er rigtigt, at man gaar til en Modifikation paa dette Gebet, og dette har Udtæstet gjort, og om det end, som jeg allerede har fremhævet, maa i mange Retninger forlade og fuldstændig opgive det Gamle, bliver der dog tilbage paa Bunden Et og Andet, som er optaget og indordnet i den hele Kreds af nye Retsregler, som Udtæstet indeholder. Jeg er altsaa enig i og glæder mig over, at Forsøget paa en Retsreform, som skal være Gjennemførelse af Grundlovens § 74, har faaet sit Udtryk i et Forslag som det foreliggende. Naar man imidlertid skal bedømme de Fortrin, som det nye Forslag maatte bringe, bliver det nødvendigt lidt nærmere at komme ind paa, hvilke de væsentligste og mest fremtrædende Mangler ved det